

GORSKA DIVJINA ZA IZKUŠENE

LEOPOLD KRŽIŠNIK

Mineva dve leti, odkar smo se Jure, Ivan in jaz nekega julijskega popoldneva odpeljali v Gornjesavsko dolino, do Gozda Martuljka, od koder smo z nekaj plezalne opreme odšli do bivaka pod Špikom (1500m). Naslednji dan smo se nameravali povzpeti na vrh Rušice (2014 m), od tam pa prečiti prek dvoglavega Vrha nad Rudo (2108 m) in Frdamanih polic (2273 m) in nato sestopiti po Kačjem grabnu v Krnico. Kakšnega podrobnejšega opisa razen za pristop na Rušico nismo imeli. Vsi trije smo se trudili, da bi se dokopali do podrobnejšega opisa predvidene poti, vendar ga nismo našli. Zato je bila precejšnja neznanca.

Vsi trije smo upali na najboljše. Od doma smo se odpeljali v lepem vremenu, pa tudi vremenska napoved za nekaj naslednjih dni je bila zelo ugodna. Prav zaradi tega smo bili presenečeni še pred prihodom do bivaka pod Špikom, ko nas je nekaj metrov pred streho ujela prava poletna nevihta, ki je trajala še pozno v noč. Ob iskanju primerne prostora za spanje smo v zgornjem delu bivaka ugotovili, da nismo sami, kajti na ležišču je ležalo nekaj nahrbtnikov - toda njihovih lastnikov ni bilo vso noč od nikoder. Njihova ležišča so bila prazna tudi še zgodaj zjutraj, ko smo se v jasnem vremenu odpravili naprej.

KMEČKA PEČ ZGRMI V GLOBINO

Ne prav prijazno razpoloženi smo odšli pod vznožje Silijce. Na melišču smo se odločili, da vsak po svoje poišče prehod skozi ruševje prek nekaj skokov do gredine, ki je bila lepo vidna in je peljala levo do prve večje grape. Že ob prvih korakih po vseh štirih pa je skorajda prišlo do nesreče. Od nekod zgoraj je prifrčal kamenček in Jureta zadel v čeljust, vendar je na srečo glava z zobmi ostala cela, bolečina in otekline pa sta Jureta spremljali ves dan. Za spomin je s tistega kraja, kot je pripovedoval pozneje, odnesel lepo rožo.

Kljub temu, kar se je zgodilo, smo lezli naprej do gredine in po njej levo v grapo. Svet je postajal bolj strm, tako da smo pot nadaljevali navezani. Tudi krušljivost je bila precejšnja, tako da smo lezli počasi in iskali zares trdne oprimke. Vendar čisto pravega varovanja nismo imeli. Jure je lezel prvi v navezi, za njim Ivan in kot zadnji jaz. Če me spomin ne vara, smo iz glavne grape lezli nekoliko levo po manjši grapi navzgor proti grebenu med Rušico in Rigljico. Prav blizu grebena smo se znašli v

strmem krušljivem kaminu, ki ga je zapirala skalna zapora. Že ob pogledu navzgor in misli, da se zaradi krušljivosti lahko kaj podre, sem se počutil karseda neprijetno. Videti je bilo, da je bil Ivan enakih misli, zato sva se le spogledala, ko je Jure lezel prek tega mesta, se brez besed sporazumela in se umaknila iz kamina.

Naslednji je bil na vrsti Ivan, ki se je ob napeti vrvi nekako skobacal na skalo, vendar je hip zatem zakričal, naj drživa vrv. Skalna zapora velikosti kmečke peči se je namreč v tistem trenutku porušila in tik mimo mene je ob značilnem vonju zaropotala ta peč v vznožje Rušice. Vrv je bila napeta, tako da jo je Ivan odnesel le z manjšimi odrgninami kolen in komolcev. Še danes me spreleti srh ob misli, kaj bi bilo, če bi se zapora porušila že prej, ko sva bila oba z Ivanom še v kaminu. Nihče od nas treh prav gotovo ne bi več nikoli hodil po tistih gorah - in niti po katerihkoli drugih.

Precej prestrašeni, pa tudi zadovoljni, da se je vse skupaj tako srečno izteklo, smo le prišli na greben, po katerem smo kar precej molče nadaljevali pot proti vrhu Rušice. Do vrha potem ni bilo več kakšnih posebnih presenečenj; sicer pa jih je bilo že dotlej kar dovolj.

Bolj ko smo bili pri vrhu, bolj nas je skrbelo nadaljevanje načrtovanega prečenja, kajti od vrha naprej nismo imeli več opisa poti.

TVEGANA KRUŠLJIVA STRMINA

Na vrh smo kajpada prišli, po krajšem počitku na najvišji točki in po pošteni malici pa smo se odločili, da sestopimo nazaj na sedlo med Rušico in Rigljico. Tam smo se spustili desno navzdol in po nekaj raztežajih poiskali gredino, ki nas je kar varno pripeljala do okna pod škrbino med Rušico in dvoglavim Vrhom nad Rudo. Prehod čez škrbino je bil kar težaven in za naše sposobnosti bi bil brez vrvi verjetno neizvedljiv. Zlezli smo desno navzgor pod Rušico in se nato po vrvi spustili v ostro škrbino nad oknom. Iz nje je bilo nekaj metrov prijetnega in kar zahtevnega plezanja; toda če bi imeli kaj gamsje krvi, bi to škrbino lahko kar preskočili.

Proti vrhu dvoglavega Vrha nad Rudo smo nadaljevali pot po starem krušljivem pobočju in prav hitro prišli na vrh. Čisto drugače je bilo na najvišji točki kot na celotni poti, ki smo jo prehodili in preplezali: na vrhu smo lahko kar udobno polegali in si ta dan prvič podrobneje pogledali okolico s stenami, grapami, skalnimi konicami in vrhovi, ki imajo le redko kakšnega obiskovalca.

Nadaljevanje poti je bilo na prvi pogled videti zelo preprosto, vendar se je izkazalo, da je škrbina med Vrhom nad Rudo in Frdamanimi policami z naše strani precej visoka in navpično odrezana. Hitro smo opustili misel na spust v škrbino. Odločili smo se, da bi poskusili na desno stran po grapi, ki naj bi nas pripeljala v glavno grapo med Frdamanimi policami in Vrhom nad Rudo. Nekaj časa smo sestopali in se spuščali, nato pa smo se zaradi vse daljših skokov odločili, da se povzpemo nazaj na vrh. Tako smo opustili misel na nadaljevanje poti proti Frdamanim policam.

Če bi bili vztrajnejši in nekoliko bolje opremljeni, bi nam podvig uspel, tako pa smo se odločili sestopiti v škrbino med Rušico in Vrhom nad Rudo ter od tam levo po grapi v Krnico.

Spust po grapi je bil nekaj časa kar lahek, dokler se ni grapa po nekaj raztežajih razcepila. Odločili smo se za levi, manjši krak. Do položnejšega dela, kjer sta se obe grapi spet združili, smo se kar dobro natelovadili. Za varnejši sestop in spust smo zabili tudi nekaj klinov, ki smo jih potem kar pustili v skalah. Brž ko je strmina nekoliko popustila in je bil možen umik iz grape v desno na gozdni raz, smo se iz grape umaknili ter sestopili po njem in po gozdu kar navzdol proti cesti, ki pelje v Krnico.

Brez presenečenj pa niti tam ni šlo. Nekaj časa smo kolikor toliko normalno sestopali, kot je pač mogoče po gozdu in po brezpotju. Potem smo naleteli na prve skalne skoke, ki nam jih je sprva še uspelo obiti. Nekoliko nižje pa okoli skokov kljub kar vztrajnemu iskanju ni bilo več mogoče iti, zato smo morali spet razviti vrv, ki smo jo ovili kar okoli smreke ter se prek in mimo vej in manjših dreves, ki so rasla v strmini,

spustili, kamor smo že leli. Ta spust pa je bil tudi zadnje presenečenje poti, ki se je bomo vsi trije gotovo še dolgo in dobro spominjali.

Prehojeno pot si bomo zapomnili tudi po tem, koliko časa je trajala: za pot od bivaka pod Špikom do Jasne v Kranjski gori smo - skupaj z vsemi opisanimi peripetijami - potrebovali skoraj štirinajst ur.

Naprej je sestop potekal normalno. Na cesto, ki pelje v Krnico, smo prišli blizu križišča cest v Krnico in na Vršič. Utrujeni, vendar zadovoljni, da se je vse skupaj tako dobro končalo, smo se podvzivali do bližnjega jezera in si v njem sprali tudi smrekove iglice - ob vsem drugem, kar se nas je prijelo na poti. Čisto za konec pa smo prihranili steklenico hladnega piva v bližnji restavraciji.

POMANJKLJIVE INFORMACIJE

Celotna pot je bila zaradi dolžine, pomanjkanja informacij, neznanih okoliščin in morebiti tudi preskromnih izkušenj s takšnih poti naporna in polna presenečenj. Pot, kakršno sem opisal, bo nemara za marsikoga suhoparen opis. Napisal pa sem to zategadel, ker doslej še nisem nikjer zasledil, da bi bilo o našem načrtovanem prečanju zapisanega kaj določnejšega. V Planinskem vodniku za Julijske Alpe piše, na primer, o »našem« prečanju le to, da so ti vrhovi in grebeni dostopni samo alpinistom - plezalcem. Po izkušnjah, ki smo si jih pridobili na tej svoji poti, se s to pripombo v celoti in popolnoma strinjam.

Opisano pot smo julija 1990 prehodili in deloma preplezali **Ivan Filipič**, **Jure Golob** in **Leopold Kržišnik**.

DRAŽI KIPEČEGA SKALOVJA

NA SNEŽNIK

BRANKO VRHOVEC

Nad gozdovi okrog Knežaka so se tega avgustovskega dopoldne vlekli težki nevihtni oblaki. Kakor da bi kopučaste svinčene ponjave prav tu hotele stresti svojo nevidno vsebino, medtem ko so se tja nekam proti Brkinom in Čičarji osamljeni kraški vršaci bleščali v žarkem soncu. Skoraj nekaj apokaliptičnega je viselo tega dne nad knežaskimi gozdovi, nekaj, kar je človeka spravljalo v čuden nemir, ga tiščalo k tlom, pa čeprav se je znašel sredi brezmejnega zelene-ga raja, ki je valovil vse tja gor do Snežnika.

NEZAUSTAVLJIVO HREPENENJE

Z Milanom sva pustila avto kraj kamnite gozdne ceste, ki se je v blagih vijugah vzpenjala tam

od Sviščakov in krenila navzgor. Cilj - Snežnik. Že minulo pomlad sva ubirala to pot, bilo je aprila, tam okrog Velike noči, toda tedaj so gozdno pot še na vsej njeni širini pokrivali visoki snežni zameti, komajda si jo ločil od ostalega gozda, in bukovje ob cesti je bilo tu in tam še ovešeno z ledenimi svečami.

Takrat sva morala z Milanom hoditi čisto po robu poti; včasih se je udrlo do kolen, da je zaječalo v gležnjih, zdaj pa je pod nogami škripal pesek, hoja je bila varna, in dišalo je po gozdnem rastlinju in sveži bukovini. Sam ne vem, od kod so mi na misel privrele globoko občutene Kocbekove besede: »...Spojil sem se z gozdom, kakor da sem ena njegovih živali, vdano in spretno sem se pridružil tišini in šumom, luči in senci, starodavnosti in divjini, varnosti in nevarnosti... Iztrgal sem se iz za-